

Bičiulyste

Rašykite mums „Draugo“ adresu su nuoroda „Bičiulyste“ arba

P.O. Box 4102
Wheaton, IL 60189
el paštas bičiulyste@aol.com

Nr. 008 (125)

Ketvirtieji leidimo metai

Vasario 24 d., 2004

Antradienio priedas

Vasario 16-oji
Kalba vaikais
2 psl.

Mes iš Texas
Psichologo žvilgsniu
3 psl.

Kaip gyventi ilgai ir sveikai

Laiškai
Oi, tai skanūs taukai
5 psl.

Šiame numeryje:

UŽGAVĖNĖS

UŽGAVĖNĖS — linksma, nuotaikinga žiemos išvairo šventė. Žemaitijoje — Morė, Aukštaitijoje — Kotrė arba tiesiog baidyklė, iškimšta ir pamauta ant ilgo pagalia, kurią visas kaimas ar, dabar ir miesto žmonės, veja lauk, kad kuo greičiau ateitų lauktasis pavasaris. Tai sena lietuvių, dar nuo pagonybės laikų išlikusi, tradicija, kurioje pilna liaudies išminties, sąmojaus, žaidimų, šelimo, netgi burtų, panašių į kalėdinės nakties... Žmonės persirengdavo (dėl to buvo vadinami „persirengėliais“) įvairiausiais personažais — elgetomis, žydais, čigonais, velniais. Čia ir giltinė su dalgiu. Dauguma veidus dengdavo iš medžio išdrožinėtomis kaukėmis, kiti juos paprasčiausiai išsidažydavo. Eidavo nuo kiemo į kiemą, taip stengdamiesi kuo toliau nueiti nuo savų namų. Mat kuo toliau nueisi, tuo geriau li-nai augs, eikliau arkliai bėgs ir t.t. Būtinai buvo ir Kanapinis su Lašininu, kurie per visą Užgavėnių karnavalą pešasi. Vienas — storas ir riebus, atliepantis pokačediniam mėsiedui, o kitas — liesas, perdziūvęs, silkių galvomis pasidabinęs, vaizduojantis gavėnės (pasninko) laikotarpį. Peštynės, kaip ir turi būti, pralaimi Lašininis, kuris Užgavėnėms einant į pabaigą, primušamas ir išmetamas. Žinoma, jis nebuvo mušamas iš tikrųjų. Tai tik smagus kaimo žmonių — persirengėlių Užgavėnių vaidinimo užbaigimas. Po daugelio smagių Kanapinio ir Lašininio žodinių pasibaksnojimų, Lašinini

išveja lauk arba net išmeta pro duris, o velnias su giltine lekia iš paskos, gi Kanapinis, kanapinę virvę nusitveręs, išveja ir visus kitus lauk — laikas namo, prasideda GAVĖNIA.

Svarbiausias Užgavėnių valgis — blynai. Daugumoje juos kep-davo su mielesimis ir obuoliais. Tie blynai dabar vadinami sklin-džiais. Mėgiamas valgis — šuipynys, gaminamas iš įvairių kruopų, žirnių,

miltų. Jam pagardinti naudojami lašiniai ir

būtinai kiaulės uodega, tarsi tirštokam šuipiniui

papuošti. Žmonės stengdavosi prisivalgyti (iki devynių ar dvylikos kartų per dieną) arba užsigavėti. Ypač daug buvo valgomos riebios

kiaulienos, nes po Užgavėnių ateinanti Gavėnia

— ramybės ir pasninko laikotarpis. Pirmoji Ga-vėnės diena — PELENŲ. Štai, kaip trumpai

ją apibūdina kun. Rimvydas Adomavičius: „Tai atgailos, susikaupimo diena. Susikaupimas savo vidiniame pasaulyje. Kai Pra-našai pranešdavo karaliams, kad jie turi atgailauti, karaliai nusipledavo savo turtin-gus rūbus, apsilvildavo ašutinę ir barsty-davosi galvą pelenais, taip atgailaudami už savo nuodėmes. „Dulke buvai ir dulke pavir-si“... Pelenų diena, kaip Didysis penktadienis — visiško susilaikymo, pasninko diena.

Gavėnia tęsiasi 40 dienų. Iki pat šv. Velykų.

Užgavėnės visada būna antradienį, o Pelenų diena —

trečiadienį.

Ligija Tautkuvienė

LIETUVA, TĖVYNĖ MŪSŲ...

„Jeigu per darbus Lietuvos dvasia atsikvošės...“

Vytautas Visockas

Neramūs šventės atgarsiai

Pastaruoju metu vis dažniau kalbama apie lietuvių nesugebimą išsaugoti savo valstybės

Nepriklausomybės ir Laisvės. Šis nerimas buvo juntamas visuose svarbiausiuose

prieš savaitę įvykusios Lietuvos valstybės atkūrimo dienos minėjimo renginiuose.

„Jeigu per mūsų darbus Lietuvos dvasia atsikvošės...“.

Vasario 16-ąją laisvai, be leidimų, įeinančiusius

į Seimą tarsi tolimojo „Varpo“ dūžiui pasitikdavo šie Jono Basanavičiaus žodžiai.

„Mums visada užteko drąsos dėl laisvės kovoti, bet dažnai trūko išminties laisvę gyventi...“.

Tam visų pirma reikia būti savo valstybėje ne šeiminko

ieškančiais įnamiais, bet atsakingais valstybės rūmų savininkais. Taip, savininkais! —

Kauno valstybinio muzikinio dramos teatro salėje, kur prieš penkiolika metų įvyko pirmasis

viešas Vasario 16-osios minėjimas, kalbėjo prezidentas Valdas Adamkus. — Lietuvos valstybė negali būti valdžios

grupuočių ar jų finansinių remėjų nuosavybė, nes niekieno nuosavybė negalime būti mes, Lietuvos piliečiai“.

Toje pačioje salėje nuskambėjo ir šie žodžiai: „Ne mūsų kvietimu 1940 metais į Lietuvą įžengė šimtatūkstantiniai Raudonosios armijos daliniai, ne mūsų noru čia šeiminkavo Dekanozovas ir jį panašūs Stalino parankiniai“.

Gal šį, tada Kazimiero Motiekos ištartą, sakinį verta pakartoti ir dabar, kad neatrodytų, jog mūsų pačių noru gali šeiminkauti Lietuvoje kokie nors borsovai ir jį panašūs parankiniai?.. Galbūt tada, prieš penkiolika metų, mes nežinojome, kas mūsų laukia... Tačiau anuomet tikrai buvo aišku, kokio gyvenimo Lietuva jau nebe nori, su kokiais pažeminimais jai nebesitaikytų... Tada tikrai žinojome, kokio šeiminkų ir šeiminkavimo būdų nebe norime. Ar tvirtai žinome šiandien? — klausė istorikas Egidijus Aleksandravičius, perskaitęs puikų Vasario 16-osios šventės šventimų ir minėjimų pranešimą.

Apie galimus pavojus tą dieną savo pamokslė kalbėjo ir kardinolas Audrys Juozas Bačkis: „Atraskime savyje jėgų peržengti siaurus interesus, skirti visas Dievo mums suteiktas

doanas bendrajam geriui kurti, idant neišnyktų Lietuvos vardas iš pasaulio žemėlapių, idant netektų vaikams ir jauni-mui gedytis lietuviu vardu“.

Apie dar vieną valstybingumo praradimo pavojų vis dažniau kalba istorikai, meno žmonės. Apie tai pagaliau prabilo ir poetas Justinas Marcinkevičius, kuris sovietmečiu su skaudama širdimi visa savo kūryba sakė: „Svarbiausia — išlikti“.

Tada apie nepriklausomybę daugelis nedrįsime net pasvajoti, darėme, ką galėjome, kad bent kuo ilgiau išliktume.

Vasario 16-ąją Arkikatedros aikštėje poetas vel mus moks su meile ištarti žodį Lie-tu-va! Ir širdis džiaugėsi: mokinių buvo labai daug, jie buvo stropūs. Daugiau tokių Tėvynės meilės pamokų, kokią tą vakarą surengė Veronika Povilionienė, Marijonas Mikutavičius, Rytis Cincinas, Dainius Stumbras, įvairūs muzikiniai ansambliai bei grupės, koncerte „Tautos jėga“, gražiai padainavę naujai aranžuotus populiarias pokario partizanų bei lietuvių liaudies dainas. Pasijutome tarsi sugrįžę į 1989-uosius. Bravo!

Tačiau tame koncerte vienas jaunas, man nepažįstamas dainininkas labai prasminga užuomina klausytojus pasveikino su nepriklausomybės diena ir palinkėjo... nepriklausomybės! Taigi ir vel — išlikti, neprarasti, išsaugoti! Didžiausias, svarbiausias pastarųjų dienų rūpestis. Kai kam jis gali pasirodyti nepagrįstas, perdetas. Duok, Dieve!

tas dovanas bendrajam geriui kurti, idant neišnyktų Lietuvos vardas iš pasaulio žemėlapių, idant netektų vaikams ir jauni-mui gedytis lietuviu vardu“.

Apie dar vieną valstybingumo praradimo pavojų vis dažniau kalba istorikai, meno žmonės. Apie tai pagaliau prabilo ir poetas Justinas Marcinkevičius, kuris sovietmečiu su skaudama širdimi visa savo kūryba sakė: „Svarbiausia — išlikti“.

Tada apie nepriklausomybę daugelis nedrįsime net pasvajoti, darėme, ką galėjome, kad bent kuo ilgiau išliktume.

Vasario 16-ąją Arkikatedros aikštėje poetas vel mus moks su meile ištarti žodį Lie-tu-va! Ir širdis džiaugėsi: mokinių buvo labai daug, jie buvo stropūs. Daugiau tokių Tėvynės meilės pamokų, kokią tą vakarą surengė Veronika Povilionienė, Marijonas Mikutavičius, Rytis Cincinas, Dainius Stumbras, įvairūs muzikiniai ansambliai bei grupės, koncerte „Tautos jėga“, gražiai padainavę naujai aranžuotus populiarias pokario partizanų bei lietuvių liaudies dainas. Pasijutome tarsi sugrįžę į 1989-uosius. Bravo!

Tačiau tame koncerte vienas jaunas, man nepažįstamas dainininkas labai prasminga užuomina klausytojus pasveikino su nepriklausomybės diena ir palinkėjo... nepriklausomybės! Taigi ir vel — išlikti, neprarasti, išsaugoti! Didžiausias, svarbiausias pastarųjų dienų rūpestis. Kai kam jis gali pasirodyti nepagrįstas, perdetas. Duok, Dieve!

„Vienui vieni“ — pirmas bandymas kalbėti tiesą

Visi jaučiame, kad arteja egzaminas iš viso penkiolikos metų Lietuvos istorijos kurso, ir darosi neramu, nes nebuvo-me labai stropūs ir gabūs mokiniai, daug namų darbų neatli-kome, o kai kuriuos atlikome blogai. Apie kai kuriuos tuos neatliktus darbus savo laiške meninio filmo „Vienui vieni“ premjeros žiūrovams užsiminė režisierius Jonas Vaitkus, šiuo metu esantis kūrybineje komandiruotėje Japonijoje. Norėčiau jį pacituoti visą:

„Gerbiamieji žiūrovai, mieli Lietuvos žmonės! Šis filmas — tai maža dalelė mūsų istorijos.

nukelta į 3 psl.

Linksmas, nuotaikingas UŽGAVĖNĖS surengė Lietuvių operos Čikagos dalyviai. Tegul ir ne itin gausu būrį kvietė linksmosios čigonos, Kanapinis su Lašininu, įvairiausi kiti persirengėlių personažai (susirinko apie 120 asmenų), tačiau tie, kurie nepatingėjo stvykti ir dalyvauti, tikrai nesigailėjo. Čia buvo ir oracijų, ir ratelių, šokių. Išvijos Lašinini, užgrojo kapela „Sodžius“, vadovaujama Vytauto Jurevičiaus. Po truputį, sunkiai judinė ir išjudinė gal kiek spėjusią pavargti publiką, visi linksmosios toliau. „Antano kampo“ šeiminkės vaišino svarbiausiu Užgavėnių valgiu — blynais ir žirnių šuipiniu, veikė loterija.

Kaip tikroje šeimos šventėje, buvo gausu vaikų (daugiausiai čigonukų ir čigonaičių), kurie energingai maišėsi tarpe visų kaukėtų persirengėlių. Vaikams tikrai buvo smagu.

Ligijos Tautkuvienės nuotraukose: „Persirengėliai-čigonukai“ prie Užgavėnių baidyklės Morės.

Visas čigonų taboras rengėsi padainuoti publikai. Iš kairės pusės: vyriausioji čigonė Jolanta Baniene su akordeonu, Marius Butkevičius — Kanapinis, du vaikai — persirengėliai, trys dainuojančios čigonės — stovi Irena Kuscha, sėdi Jūratė Grabliauskienė ir Silvija Eglynaite.

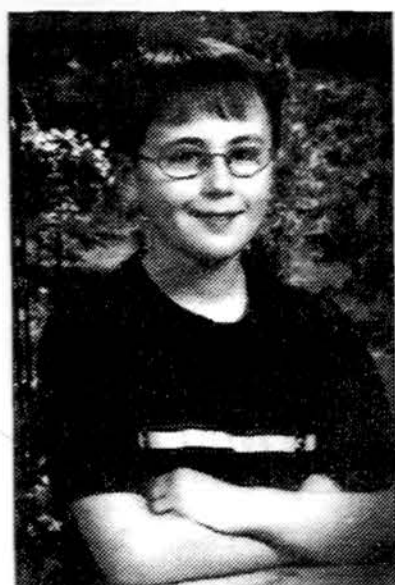
MŪSŲ VAIKAI

Ką kalba mūsų vaikai, apsilankę Lietuvoje

Raminta Vosyliūtė

Dažnai patys sakome, dažnai kiti pasako: „Mano namai čia, Amerikoje, o tėviškė, gimtasis kraštas ir širdis — Lietuvoje“. Kiekvienas prisiminimas mums sukelia nuostabių jausmų, neretai ilgęsi. Mes, suaugusieji, savo vaikams apie Lietuvą galime šnekti be galo, be krašto. — Kai aš buvau toks kaip tu, sūnau, tai... Suprantama, laikai keičiasi, mūsų vaikai auga ne taip, kaip mes, o ir auklėjame mes juos kitaip. Įsiklausykime ką šneka mūsų vaikai, kas juos džiugina ar jaudina po apsilankymo Lietuvoje. Mano klausimai buvo labai paprasti: „Ko tau trūksta čia, Amerikoje (miestas, žmonės, papročiai)? Kas džiugina, nuvilia, apsilankius Lietuvoje? Ar norėtum ir vėl ten apsilankyti?“

nių mąstymas, tekančio gyvenimo kitokia vaga, viskas rodėsi kitaip — labai keistai ir skirtingai. O gal aš pats jau suamerikonėjau? — Ar norėtum ir vėl praleisti vasarą Lietuvoje? — Žinoma.

● **VYTAUTAS SKRIPKAUSKAS**, 13m. Gimė Vilniuje. 1997-ųjų vasarą su tėvais atvyko į Ameriką. Praėjusią vasarą lankėsi Lietuvoje.

— Visi mano seneliai ir giminės gyvena Vilniuje ir Kaune. Man labai jų trūksta. Lietuva labai graži, ypatingai Vilniaus senamiestis. Močiutės pyragai ir blynai patys skaniausi, o seni draugai — patys geriausi. Lietuvoje patiko viskas: gamta, miestai, malonūs žmonės.

— Kas labiausiai kelia nuostabą ar nerimą? — Gana skaudu buvo matyti gatvėse, kavinėse, prie parduotuvių, skveruose mano bendraamžių, senyvo amžiaus moterų išliestas, išmaldos prašančias rankas. Ir tiek daug tokių žmonių... Ir dar vienas atsitikimas, kuris mane nustebino. Mano senelis vadovauja Vilniaus 7-os vid. m. - los pučiamųjų orkestrui, tad aš ne kartą lankiausi repetici-jose. Aš pats mokausi groti saksofonu. Buvau nustebintas savo bendraamžių aukšto grojimo lygiu. Senelis pasiūlė pūsti nebe-naują saksofoną, ir aš nesugebėjau to padaryti, nes Amerikoje aš turėjau bene geriausią instru-mentą, kuriuo žymiai lengviau groti. Supratau, kad Lietuvoje vaikai, turėdami mažesnes gali-mybes, stropiai dirba ir pasiekia žymiai daugiau...

Prisiminiau dar vieną atsitikimą troleibuse. Kokie nemandagūs ir jūžūs kontroleriai! Per nesu-sipratimą, atsižymėjome ne tos vertės talonėlius, kadangi ne visiškai gerai supratau, ko jie iš manęs prašo. Buvau apšauktas, įremtas į kampaną, kaip koks nusikalčėlis, kol pagaliau, mama išsi-aiškino padėtį ir išsprendė šią problemą.

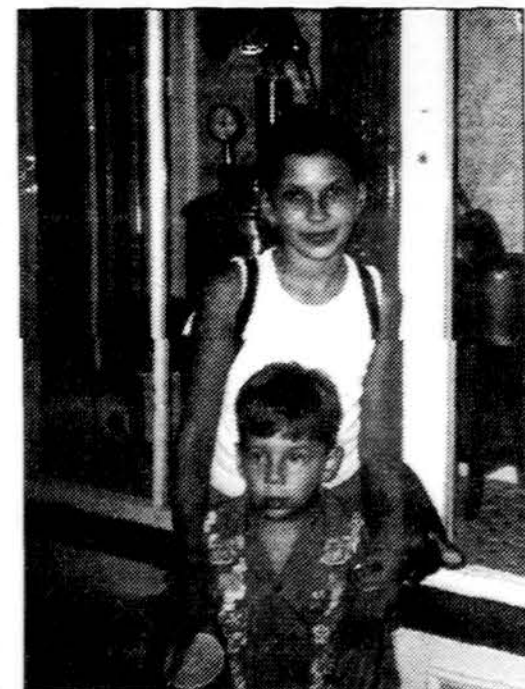
Į Lietuvą galėčiau keliauti kas-met...

● **KLAUDIJUS MACIŪSKAS**, 3,8m. Brooklyn, NY, gyvena antri me-tai. Lietuvoje lankėsi 2003m. spalio mėn. Atsakė į klausimus pa-dedamas mamos.

— Ko labiausiai išsiilgai? — Labiausiai pusbrolio Edgardo, nes jis padovanojo kaladėles ir daug žaidė su manimi, taip pat močiutės, nes yra gera, leido žiūrėti filmus, vedėsi kartu į darbą. Labai patiko Lie-tuvos zoologijos sodas, nes ten pamačiau liūtą. Labai noriu vėl nuvažiuoti ir jį pamatyti. — Ką dar įsiminei?

Už Klaudijų atsako mama: „Buvo Šeduvos malūne, pamatė daug prikabinytų raganių. Pradžioje labai bijojo, vėliau apsi-prato. Dabar vėl no-rėtų ten pabūti.“ — Kas nepatiko Lietuvoje? — klausiu Klaudijaus. — Man patiko viskas ir viską mėgstu. Nepatiko tik kalytė, kuri įdrėskė man rankytę. — Ar norėtum vėl vykti į Lietuvą? — Noriu skristi kuo greičiau į Lietuvą arba, kad močiutė ir pusbrolis Edgaras atskristų čia.

● **SEVERIJA SALADŽIŪTĖ**, 15,5m. Gimė Vilniuje. 1992 m.

atvyko su tėveliais į Ameriką. Gyvena Boca Raton, Florida. — La-biausiai esu išsiilgusi tėtuko ir mamutės, močiutės ir senelio, pusseserių ir pus-brolių. Lietuva — nuos-tabiai gražus kraštas. Kiekvieną kartą, lan-kantis Lietuvoje, turiu aplankyti Vilniaus ka-tedrą, Trakus, Palangą. Vilniaus senamiesčio gatvelėmis galiu vaikš-tinėti ištisas dienas.

Tetos Genutės sodyboje praleidžiu laiką smagiausiai. Negalėčiau apseiti be tradicinio plaukimo per visą ežerą, dalyvaujant mamai, tėtukui ir šuneliui Ramziui. — Ar lietuviškas maistas gardus? — O, žinoma! Mielai sukirsčiau porą mamutės gaminamų cepelinų ar vė-darų, tėtuko šašlyko, močiutės pyrago su varške ir senelio varš-kėtukų. Nežinau kodėl, bet įsiminė Tirpuko ledai, nors čia, Amerikoje, pasirinkimas toks didelis! Ir dar, labai mėgstu uogauti. Mėlynės, avie-tės, žemuogės tokios skanios, m-m-m! — Kas nepatiko, be ko no-rėtum apseiti? — Turiu pagaltoti, nes esu taip išsiilgusi visų, kad sunku net prisiminti kažką neigiamo. Aha, troleibusai! Grūstys, kvapai (atsiprašau, bet gal nereikia šito minėti?), žmonių grubumas. Užkliu-dys su krepšiu, užlipi ant kojos, „atsiprašau“ nepasakys, dar tik apšauks, kad jiems skersai kelio stoviu, baisu! Jau geriau pėsčiomis keliauti. Ir dar, begalės vaikų ir pagyvenusių žmonių, prašančių pi-nigų. Atsimeni, mama, savo mokytoją, kuri prie vaistinės prašė iš pra-eivių kelių litų, nes pritrūko pinigų vaistams? Galia...

Į Lietuvą norėčiau ir vėl skristi.

● **DOMINYKAS**. Man 15 metų. Į Ameriką atvykau su tėvais prieš 3,5 metų. Gyvenu New York, Brooklyn. Man čia patinka, bet vis-tiek ilgiausi Lietuvos. Labai pasiilgau savo draugų, senelių, lietuviškos gamtos, gimtųjų vietų ir t.t. Lietuvoje lankiausi 2002-ųjų metų vasarą. Tai buvo nuostabi vasara. Svečiavausi pas senelius, aplankiau daug gi-minaičių. Kaime, pas močiutę, miegodavau iki pietų, valgiau savo mėgstamiausius bulvinius blynus, cepelinus. Mėškeriodavau su drau-gais prie Sartų ežerų, siausdavom visi iki paryčių... Buvau labai labai puiku. Laukiu nesulaukiu šios vasaros, nes žadame vykti visi kartu į Lietuvą.

Na, o kas man nepatiko ten? Gal tik tai, kad labai anksti jaunimas pradeda išgerinėti, rūkyti. Man atrodė yra daug galimybių kitaip pra-leisti laisvalaikį. Lietuva mane labai traukia. Nežinau, gal dar mažai laiko praėjo, kai esu Amerikoje. Aš dar vis pasiilgstu savo mokyklos, klasės draugų. Tikiu, kad su laiku pradėsiu labiau pažinti, gal ir pa-milti Ameriką...

VASARIO 16-OSIOS MINĖJIMAI ČIKAGOJE

JAUNIMO CENTRE

Tradiciškai Vasario 16-oji švenčiama tą dieną, kaip ir išpuola kalendoriuje. Pirmadienį gana negausiai susirinkę lietuviai Jaunimo centro kavinėn, išklau-sę pranešimą, šiltais plojimas sutiko ir Meno mokyklėlės mok-sleivių atliktą meninę pro-gramėlę, kurią parengė mokyk-lėlės dėstytojos.

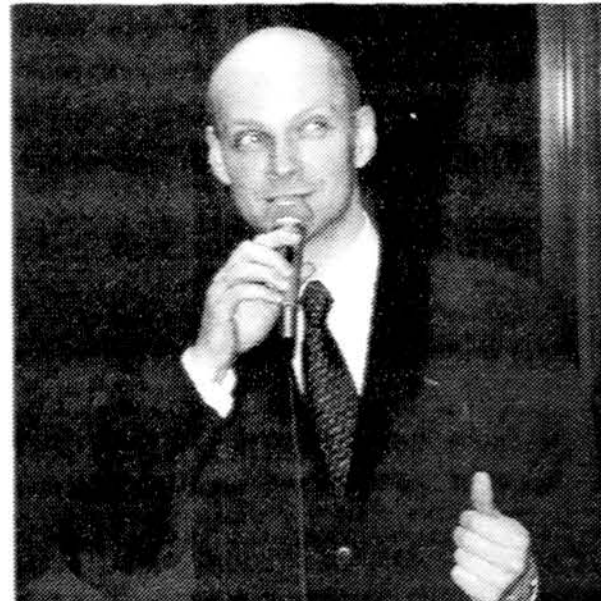

Ligijos Tautkuvienės nuotr.: Meno Mokyklėlės moksleiviai po koncerto.

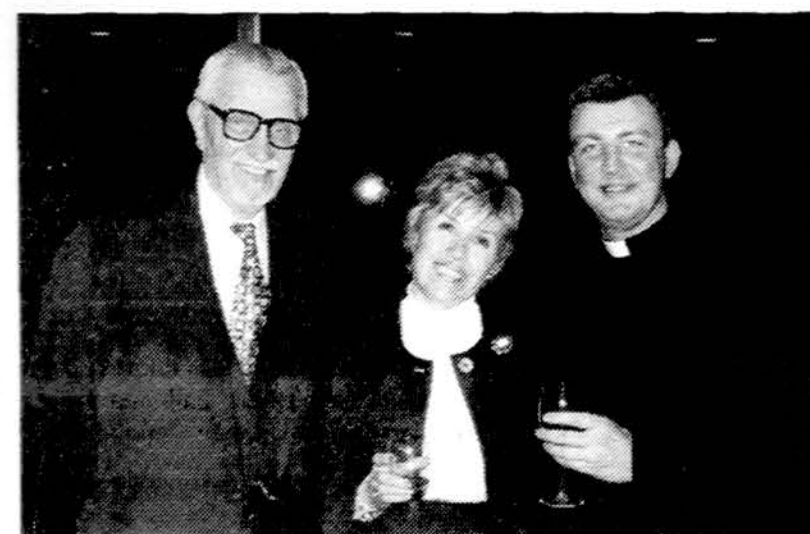
Antradienį, vasario 17 d. Nepriklausomybės šventės iškilmingą paminėjimą surengė Lietuvos Respublikos Generalinis konsulas Čikagoje Arvydas Daunoravičius. Į šį minėjimą buvo kviesti visi gene-raliniai konsulai, reziduojantys Čikagoje. Gen. kon-sulo žodžiais tarant, atvyko apie dvidešimt, tarpe jų Prancūzijos, Belgijos, Filipinų ir kt.

Priėmimo dalyvavo nemažai žmonių, susijusių su lietuvių išlaikymu šioje pusėje Atlanto, ver-slininkai. Susirinkusiuosius pasveikins gen.konsulas Arvydas Daunoravičius, pakvietė sveikinimo žodžius tarti Illinois valstijos gubernatoriaus atstovui Ross Harano, Čikagos mero atstovei Eileen Hubbell.

— Labai svarbu, kad kitų šalių konsulai kartu su mumis minėtų šią, taip svarbią mums, šventę,— sakė Arvydas Daunoravičius.

Kalba generalinis konsulas Arvydas Daunoravičius.

Minėjimo svečiai: advokatas Algimantas Keželis, bankininkė Rūta Staniulienė ir kunigas Rimvydas Adomavičius.

— Mes esame čia, nes labai mylime Lietuvą ir norime jai padėti, — sakė Rūta Staniulienė.

Iš kairės: Lietuvių fondo darbuotojas Ramūnas Astrauskas, Willow-brook renginių salės savininkė Birutė Jodvalienė, kun. Jaunius Kelp-ša, Asta Kleizienė ir Garbės konsulas Čikagoje Vaclovas Kleiza, savininkas Algis Jodvalis. — Tokie priėmimai yra būtini. Anksčiau, kai mes neturėjome pinigų juos surengti, padėdavo visa lietuvių ben-druomenė, — kalbėjo Vaclovas Kleiza.

Žymus bendruomenininkas, rašantis „Draugui“ ir „Amerikos lietuviui“, Bronius Nainys, JAV LB Kultūros tarybos pirmininkė Marija Remienė ir „Amerikos lietuvių“ savininkas — leidėjas Bronius Abrutis. — Šis minėjimas — dar viena proga susitikti dirbantiems lietuviams, priminti kitiems apie save, — sakė Marija Remienė.

nukelta į 5 puslapį

Biculystė

REDAKCIJA

LIGIJA TAUTKUVIENĖ
redaktorė

STEFA TAMOŠEVIČIENĖ
žurnalistė

VYTAUTAS VISOCKAS
žurnalistas (Lietuva)

Dr. KESTUTIS TRIMAKAS
psichologas

Dr. DALIA KAIRIŪKŠTIENĖ,
korespondentė

ZITA LENKAITE — MASLEY
korespondentė

ALGIRDAS VITKAUSKAS
korespondentas

RAMINTA VOSYLIŪTĖ
korespondentė

ALVIDA GUDĖNIENĖ
kosmetologė

EDVINAS GIEDRIMAS
www.Lithuanet.com

ADOMAS TAUTKUS
dizaineris

JONAS KUPRYS
techn. vadovas

Telefonas pasiteirauti:
773-585-9500.

Skambinti pirmadieniais,
antradieniais ir penktadieniais
nuo 9 v.r. iki 4 v.p.p.

Rašyti adresu:
4545 63th Street,
Chicago, IL
arba
P.O. BOX 4102
Wheaton, IL,
60189

biculyste@draugas.org
biculyste@aol.com
http://www.draugas.org/webmail/

„Biculystė“ Čikagos apylin-kėse galėsite įsigyti visose, lietuviškomis prekėmis pre-kiaujančiose, parduotuvėse.

Prenumerata priimama „Draugo“ administracijoje.

JAV ribose:

pusmečiui (26nr.) — \$20

metams (52 nr.) — \$40

Į Kanadą:

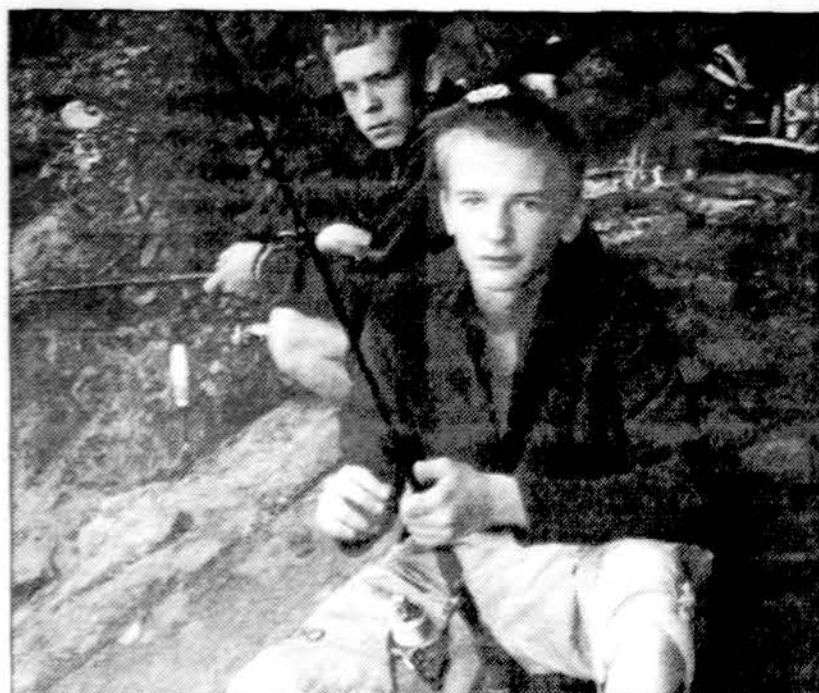
pusmečiui — \$34

metams — \$68

Į Lietuvą/Europą:

pusmečiui — \$42

metams — \$80.

LIETUVA, TĖVYNĖ MŪSŲ...

„Jeigu...“

atkelta iš 1 psl.

Ilgos, sudėtingos ir svarbios. Dar mažai įvertintos ir atskleistos. Esu įsitikinęs, kad tikroji žmogiskumo ir tautos istorija neaprašyta vadovėliuose, jos niekas neišmokys nei sėdėdamas mokyklos suole, nei studijuodamas universiteto auditorijoje. Bent taip jau susiklostė mūsų padėtis šiame prieštariningame laikmetyje. Šis filmas – tai tik pirmas nedidelis mūsų kino bandymas kalbėti tiesą apie nacijos kovą už Tėvynės laisvę baigiantis Antrajam pasauliniam karui ir po jo. Beje, nuo pat pradžių sutiktas gana atsainiai, skeptiškai, o kartais tiesiog prieštariškai. Ačiū Dievui, kad radosi žmonių, kurie tikėjo, jog reikia apie tai kalbėti, kad reikia žinoti ir vertinti savo istoriją. Už tai jiems visiems didelis dėkui. Tai jų nuopelnas, kad šiandien susitikime su mūsų ilgo triūso vaisiais. Tai jų nuopelnas, kad kūrybinei grupei ir visiems žmonėms, dalyvavusiems šio filmo kūrime, atsivėrė galimybė pažinti mūsų istoriją iš vidaus ir kitokią, nei ji buvo brūkama ilgus dešimtmečius ir, kaip bebūtų keista, net dabar. Norėčiau, kad ši pradžia turėtų ir tęstinumą. Norėčiau, kad atsirastų vis daugiau žmonių, kuriems tiesos ieškojimas, jos sakymas ir tikrųjų vertybių laikymasis būtų savaiminiu poreikiu, vidine savastimi. Tikiuosi, kad mes dar susitikime ekrane ne tik su Juozu Lukša, bet ir su kitais žymiais tų laikų kovotojais už mūsų laisvę: Žemaičiu, Vanagu, Krivicku, Kunigu Yliumi, Sadūnaitė. Šį sąrašą galima tęsti ir tęsti. Ačiū Jums! Pagarbai – Jonas Vaitkus“

Neišmoks pamokos

Kokie tie neatlikti darbai, minimi Jono Vaitkaus laiške? „Šis filmas – tai tik pirmas nedidelis mūsų kino bandymas kalbėti tiesą apie nacijos kovą

už Tėvynės laisvę baigiantis Antrajam pasauliniam karui ir po jo“. Tik pirmas! Tuo daug pasakyta. Jonas Vaitkus siejo, kad tikrosios tautos istorijos niekas neišmokys nei mokyklos suole, nei studijuodamas universitete, nes „taip jau susiklostė mūsų padėtis šiame prieštariningame laikmetyje“. Režisieriaus žodžiuose – daug apibendrintos skaudžios prasmės: nepakankamas dėmesys, nepakankamos pastangos „kalbėti tiesą“ jaunimui. Ir tai ne šiaip sau koks neapsižiūrėjimas arba apalaidumas, tai – sąmoninga, kryptinga nutylėjimo politika,

...gėdingas faktas, kad Vasario 16-ąją nebuvo pagerbta vieta, kurioje prieš 55-erius metus buvo priimta „Lietuvos laisvės Kovos Sąjūdžio Tarybos deklaracija.“

kurios atspindžiai štai šiuose Jono Vaitkaus žodžiuose: „filmas nuo pat pradžių sutiktas gana atsainiai, skeptiškai, o kartais tiesiog prieštariškai“. Sekiau, domėjausi šio filmo gimimu: tikrai taip buvo. Prisimenu, prieš keletą metų jo reikalingumu abejojo kino kritikas Saulius Macaitis. Jam jau tada atrodė, kad filmų apie rezistenciją, pokario kovas ir taip yra labai daug, kam dar vieno? Šis „vargu ar mylimas“ („100 žymiausių pasaulio filmų“, Vaga, 2000) kino kritikas ir dabar nesuradęs jokio šiltesnio žodžio. „Seanse tebuvo keturi žiūrovai, bet nė vienas nesulaukė filmo apie lietuvių partizanų pokario kovas pabaigos“, – iš tarptautinio Berlyno kino festivalio „Lietuvos rytu“ rašo S. Macaitis. – Atrodo, kad filmo

„Vienui vieni“, nepaisant jo kūrėjų patriotinių nuostatų, laukia nelengvas likimas“.

Žinoma, stribo V. Petkevičiaus bandymas perrašyti 15 metų Lietuvos istoriją, klastoti akivaizdžiausius faktus – darbas žymiai perspektyvesnis. Reklama garantuota, garantuotas ir vertimas į rusų kalbą. O matyti ekrane, kaip enkavedistai ir stribai už kojų valkioja partizanų tėvą, tyčiojasi iš miestelio aikštėje suguldytų aukų – kam to reikia! Rusijos ekranuose jų neparodysi kūrinių, kuriame KGB rūmuose buvėliai „fizinio poveikio priemonėmis“ tardė vyrus ir moteris, kur Stalino ir Berio deržimorda rusiškai išplūsta demaskuotą partizanų išdaviką Markulį. O ir geriausias prezidento R. Pakso draugui Juriui Borisovui gali nepatikti, juk jis taip pat keikiasi rusiškai. Ir i Maskvą, vykdamas „draugiško“ vizito, tokio filmo nenusiėsi, kas kita – „Niekas nenorėjo mirti“. Nors Jono Vaitkaus filme „Vienui vieni“ irgi niekas nenorėjo mirti, bet mirė, tačiau ne už „blogio imperiją“.

Neišmoks pamoka laikytinas gėdingas faktas, kad Vasario 16-ąją nebuvo pagerbta vieta, kurioje prieš 55-erius metus buvo priimta „Lietuvos laisvės Kovos Sąjūdžio Tarybos deklaracija“. Kad pasirodė nesubrendėlio Marius Ivaškevičiaus knyga „Žali“. Kad (praleidžiu daugybę įvairaus pobūdžio neišmoks pamokų, visų nesuminesiu) prezidentu išsirinkome Rolandą Pakšą, kuris per vienerius metus daug kartų pažeidė Konstituciją ir sulaužė priesaiką, o dabar rengiasi naujam savo veiklos etapui. Kai rašau šias eilutes, per Lietuvos radiją kalbama apie artėjančių riaušių nuojautas. Duok Dieve, kad kada nors netektų rašyti apie įvykusias riaušes, kaip visų mūsų padarytų klaidų ir neišmoks pamokų pasekmes.

savo aukščiau gali uždengti arkli su raiteliu, kad ten labai sausa... Ką tai turi bendro su manim? Kai prieš keletą metų priėjau JAV pilietybę, kurios suteikimas vyko San Antonio mieste, Institute of Texan Cultures patalpose, turedama laiko apžiūrėjau muziejaus ekspoziciją. Ten sužinojau, kad Thomas Mayne Reid buvo airių imigrantas, kuris keliavo ir dirbo JAV pietinėse valstijose. Kur jis bebūtų gyvenęs, susipažindavo su vietiniais žmonėmis, išklaudydavo jų pasakojimus, legendas, ir viską užrašydavo, o prireikus, tuos užrašus panaudodavo rašydamas savo knygas. Man kartais kyla toks klausimas: o gal tas neišgiamasis Kolhunas buvo kilęs iš centrinės Texas dalies? Keletoje miestelių teko matyti Kolhoun vardu pavadintas gatvės ir kitus vietovardžius. Net mūsų Temple mieste yra Col-

PSICHOLOGO ŽVILGSNIU (7)

MOTINOS ĮTAKA KLYSTANČIAI DUKRAI

Dr. Kęstutis A. Trimakas

Jauni žmonės jaunystėje laipsniškai tampa vis savarankiškesni, vis laisviau apsisprendžia, ko jie iš gyvenimo nori, ko siekia. Ir tai gali skirtis nuo tėvų norų ar tiesiog gali būti klaidinga ir jiems patiems kenksminga. Tuo tarpu tėvų įtaka gali jiems mažėti, o kitų, ypač jų draugų, – didėti.

Tad dabar, svarstydami apie dukrų ir jų motinų santykius, žvelgiam į keletą pavyzdžių, kokią įtaką motina gali turėti savo, nuo jos nutolusiai ar sukludusiai, dukrai.

Netiesioginė įtaka maištaujančiai dukrai

Juditos šeimoje rakštis buvo tėvas alkoholikas, kuris drumsdė namų ramybę, ypač, kai išgėręs dauzydavo daiktus ir mušė žmoną (pyko, kad eina į bažnyčią, kurią ji eidavo rasti pabuodis ir stiprybės; ir ji nesisėdė nuo jo, nes buvo įsitikinusi, kad priesaiką „duota vienas kitam Dievo akivaizdoje, yra šventas dalykas“).

Jau paauglę Judita pradėjo maištauti: tėvo nekentė, mamai priešinosi (ypač dėl to, kad ji draudė jai eiti į šokių), emė neigti ir nekęsti Dievo, prastai mokytis. Veliau, besilankydama pasilinksminimuose, įsimylėjo, bet po kurio laiko, nepasisekus meilei, nusivylė, nusiminė, pasijuto esanti nevykėlė. Nebeįsijungė į gyvenimą. Staiga mirus tėvui, sakėsi einanti „iš proto“. Emė kaltinti mamą, kad ši kalta dėl tėvo girtuokliavimo: „nebeįsijungė į gyvenimą, išsijungė“. Jai patiai besiblaškant, gyvenime nesisekiant, paporė ji užbaigti ir išgėrė vaistų, bet išliko gyva. Mama jos maldavo daugiau taip nebedaryti. Ji pažadėjo.

Jaunimo atsinajinimo diena Juditai pasijuto Dievo traukima: „Dievas nepaliko manęs net tada, kai aš Jį keikiau ir iš-

daviau“. Širdis suminkštėjo. Džiaugėsi viskuo. Juto atradusi Dievą, mamą, tėtį, kitus, save... panoro būti mokytoja, kad padėtų kitiems rasti Jį. Ji pripažino ir mamos gerą įtaką jai, – kad ji perėjo per juodą, kritišką gyvenimo periodą „mamai lydimas iš tamsos į šviesą“.

Netiesioginė įtaka sukludusiai dukrai

Laima, neištekėjusi, emė intymiai bendrauti su vienu vyru. Ji pripažino: „Tuo metu dariau tai, kuo žildinau plaukus bei skaudinau iki širdies gelmių ne vieną žmogų. Moralinis blogis buvo apėmęs ne tik mano poelgius, bet ir mano gyvenimo būdą (...). Čia aš – aiškiai suvokiama, kad darau nuodėmę, tačiau absoliučiai neįsijungianti reikalo sustoti“. Labiausiai ji skaudino savo mamą.

Tiesa, Laima juto dvilypumą: troško tyrumo, bet nieko nedarė, kad pakeistų netyrą gyvenimo būdą. Staiga tas vyras, kuriam toks gyvenimo būdas teikė tiek malonumų, vieną naktį pasišalino. Ji pajuto, kad tai buvo jai ir bausmė už nusikaltimą, ir dovana tapti tyrai, kaip Absolutus Meilės atleidimas ir kvietimas dalytis gyvenimu su kitais, teikti kitiems džiaugsmo ir dėl to patirti tyrą džiaugsmą. Apie savo mamą Laima taip sakė: „Mano mama (ji viena iš tų žmonių, kuriems žildžiau plaukus) rodė nepaprastą rūpinimąsi manimi (...). Ji pasirūpino, kad pabėgčiau iš tos vietos, kur ją skaudinau, nuo žmonių, su kuriais ją skaudinau“. Daug pasakė mamos žodžiai, kai tik anas vyras pasitraukė: „Ne velniui meldžiausi...“

Tiesioginė įtaka paviršutiniškai dukrai

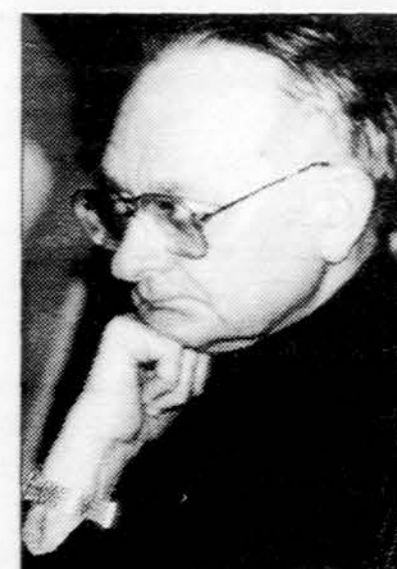
Šešiolikmetė Bazilė negalėjo susivaldyti nevalgiusį saldumynų. Pastebėjo, kad nebegali ilgti ir vakarinę suknę, kuri

norėjo dėvėti vasarą, mokslo metų gale. Kad ir kaip „stengėsi“, svoris nekrito. Pati puolė į neviltį ir depresiją. Supratusi jos blogos nuotaikos priežastį mama rimtai pasakė, kad svarbiau patikti Dievui, o ne žmonėms. Bet Bazilė šie žodžiai nieko nereiškė. Jai kilo įkyri mintis: „o, jei įvyktų nelaimė, ar avarija, ir ji atsidurtų ligoninėje, tai ji suliesėtų“. Ji emė melstis ir to prašyti.

Šiltą birželio sekmadienį visa šeima vazavo į mišką. Vyresnysis brolis pasiūlė Bazilėi pavairuoti. Kelias buvo tuščias, toli nuo gyvenamųjų namų. Pradžioje jai sekėsi, bet štai priešais juos pasirodė greitai atlekiantis automobilis. Bazilė susijaudino ir pasuko vairą į šoną. Mašina stipriai atsitrenkė ir sustojo kažkokioje medžių krūvoje. Sužeisti buvo tėvas ir brolis, bet labiausiai – pati Bazilė. Buvo plyšusi blužnis. Po 5 valandų operacijos – keturių dienų reanimacijos. Septynios – be jokio maisto, nes negalėjo valgyti. Po 15 dienų išleido iš ligoninės. Suliesėjo... Bet kokia kaina?

Pasveikusi Bazilė vėl pradėjo stotėti. Neiškentusi viską pasakojusi mamai. Mama tepasakė: „Visų pirma ieškok dangaus karalystės, visa kita tau bus pridėta“. Bazilė susimąstė: „Tik dabar supratau tuos žodžius. Gyvenau sau, savanau, diškai siekiau kitų dėmesio, kitiems patikti, už tai nukentėjo mano artimiausieji. Dievas davė, ko prašiau. Bet kiek tai tęsėsi? Menuo, du, trys. Dabar viskas vėl tas pat. Supratau. Dievas nori, kad siektiau gėrio ir dieviškos meilės kitiems. Dabar aš to ir siekiu“.

Pateikti pavyzdžiai parodo rūpestingos motinos teigiamą įtaką nuo jos nutolusiai, sukludusiai dukrai. Atkreiptame dėmesyje, kad šiuose pasakojimuose

tėvas arba visiškai neminimas (Laimos išgyvenimuose), arba minimas tik kaip dukros avarijos auka (Bazilės istorijoje), arba prisimenamas tik kaip šeimos didžioji rakštis – alkoholikas (Juditos tėvas).

Motinos įtaka dukrai – įvairi: Bazilė – į valgių pastabumų ir taiklių žodžių, Laima – skausmu, dukrai tai jaučiant, Juditai – ją lydimą nuolatiniu susirūpinimu bei kantrybe.

Išvados

1. Tik psichologiškai ar net dvasiškai pakankamai subrendusi, rūpestinga motina gali klystančią dukrą pakreipti į gera. 2. Motinos poveikis dukrai nėra automatiškas. Motinai tenka būti ne įkyriai, bet kantriai – tiesiog laukti, nujausti ir panaudoti tinkamą momentą, kai protu ar širdimi užsidariusi dukra tampa atvira ir tiesiai, ir siulomam gerui. Tada tas brangus momentas tampa prieangiu vaisingam pokalbiui. 3. Motinai padedant, pasitaisanti dukra neša trejų vaisių: a) išsilaisvina iš jai asmeniškai žalingo elgesio bei aplinkybių; b) įeina į ją brandinantį ir džiaugsmą teikiantį gyvenimo kelią; c) tame naujame kelyje paprastai atranda galimybę daryti gera kitiems (žr. Juditos, Laimos ir Bazilės užuominas bei pasiryžimus).

JAV LIETUVIAI

Mes gyvename Texas

Zita Masley

NEĮTİKĖTINI DALYKAI

Turiu pasakyti, kad gyvenime kartais nutinka neįtikėtinų dalykų. Pamenu, kai buvau tokio amžiaus, kai vaikystė peraugo į paauglystę, ir rankas pateko Tomo Main Rido knyga „Raitelis be galvos“. (Thomas Mayne Reid 1818-1883. Rašytojas buvo tikras nuotykiuotojas. Kariavo net Texaso ir Meksikos kare. Tai buvo prieš JAV Pilietybę karą 1846-1848 metais. Nors jis kariavo prieš Meksiką, meksikiečiai irgi gerbia jo atminimą. Pasirodo, prieš mirtį jis sugrįžo į Didžiąją Britaniją (pats kilęs iš Airijos). Mirė Londone, bankrutavęs, nors kai kurios jo knygos, jam dar gyvam esant, turėjo gana nemažą pasisekimą. O, kad jis

žinotų, kokius sparnus jo knygos suteikė mums, savo laiku buvusiems uždarytiems Sovietų Sąjungos narvė!). Tikriausiai daug kas iš skaitytojų prisimena tą autorių ir jo knygas. Tai buvo mano tėvų kartos paauglystės metų knygų knygos, tai buvo ir mano kartos paauglių mėgstamiausia literatūra, kurios jokiems mokytojų nerekiedavo rekomenduoti: eidavo iš rankų į rankas, kol, būdavo, į skutelius „su-skaitoma“. Tai va, toje knygoje „Raitelis be galvos“ veiksmas vyksta ten, kur dabar yra Teksaso (Texas) valstija. Knygos neigiamiausio herojaus pavardė yra Colhoun, kuri lietuviškai išversta kaip Kolhounas (nors turėtų būti Kolhunas). Iš tos knygos susidariau vaizdą apie Texas valst., kad ten dideli plotai žolės, kuri

savo aukščiau gali uždengti arkli su raiteliu, kad ten labai sausa... Ką tai turi bendro su manim? Kai prieš keletą metų priėjau JAV pilietybę, kurios suteikimas vyko San Antonio mieste, Institute of Texan Cultures patalpose, turedama laiko apžiūrėjau muziejaus ekspoziciją. Ten sužinojau, kad Thomas Mayne Reid buvo airių imigrantas, kuris keliavo ir dirbo JAV pietinėse valstijose. Kur jis bebūtų gyvenęs, susipažindavo su vietiniais žmonėmis, išklaudydavo jų pasakojimus, legendas, ir viską užrašydavo, o prireikus, tuos užrašus panaudodavo rašydamas savo knygas. Man kartais kyla toks klausimas: o gal tas neišgiamasis Kolhunas buvo kilęs iš centrinės Texas dalies? Keletoje miestelių teko matyti Colhoun vardu pavadintas gatvės ir kitus vietovardžius. Net mūsų Temple mieste yra Col-

houn Avenue. Tiesa, kai tik atvykau į Texas valstiją, kiek nusivyliau neradusi visko taip, kaip buvo aprašyta knygoje. Tos aukštos žolės, jau nebera. Ji išnyko dėl urbanizacijos ir kitokių ūkininkavimo. Dabar didžiuliose ganyklų plotuose augina mi ragučiai mėšai, ir labai daug kur auga tokie kadagiai, čia vadinami „cedar trees“, kurie pateko kartu su naujakuriais, atvykusiais ieškoti laimės, o jų kišenėse buvo seklų, ir jos pasklido po visą valstiją ir užveisė tokių parazitinių augalų. Daugelis žmonių turi alergiją kadagių žiedadulkėms, ir kai jie žydi, labai daug nuo jų kenčia. Mustangų matyti neteko, bet arklius laiko labai daug kas, kas turi žemės. Kodėl? Todėl, kad už arklio laikymą pagal kažkokį seną įstatymą reikia mokėti mažiau mokesčių už žemę. Oras nėra sausas, atvirkščiai, jis gana drėgnas, ir

jame veisiasi visokių virusų. Ir upelių visokių virusų. Ir ežerų, tik dugnas labai dumblinas.

Jeigu kas nors tada, kai rytą rįjau tą knygą, būtų pasakęs, kad gyvenasiu kažkur šalia mėgstamiausio paauglių literatūros kūrėjo aprašytų vietų, tai, tikriausiai, būčiau pasiūlęs jai toki žmogų ir pasukiojusi pirštą sau prie smilkinio...

TEXAS REIŠKIA DRAUGAS

Galima būtų beveik lažintis, kad gal tik vienas – kitas skaitytojas žino, ką reiškia žodis „Texas“. Tikriausiai ne vienas, čia pagyvenęs ilgiau, jau žino, kad dauguma JAV valstijų pavadinimų yra kilę iš indėniškų žodžių. Ne išimtis ir Texas. Ispaniškai parašytas žodis „tejas“ (tačiau „tehas“, Caddo indėnų (kurie dabartinės valstijos teritorijoje gyveno kol baltieji atėviai juos iškėlė į kitas teritorijas) kalba reiškia „draugas“. Koks sutapimas! Kodėl miniu ispanų kalbą? Ogi todėl, kad Texas valstija, kalbant visų dabartinių JAV valstijų mastu, buvo pirmoji, kurią atrado europiečiai. Tai įvyko 1528 m. Ispanų konkistadoras – naujų žemių užkariautojas, vardu Alvar Nunes Cabeza de Vaca – tariama (Nunjez Kabesa del Vaca, o paskutiniai trys žodžiai reiškia „karvės galva“), tų metų lapkritį su savo bendražygiais netyčia buvo bangų išmes tas ten, kur dabar yra Galveston uostas. Palyginimui: taip vadinamieji piligrimai, pirmieji atėviai iš Didžiosios Britanijos, tik 1620 metais išsilaipino JAV Rytinėje pakrantėje, kuri dabar vadinama Naujosios

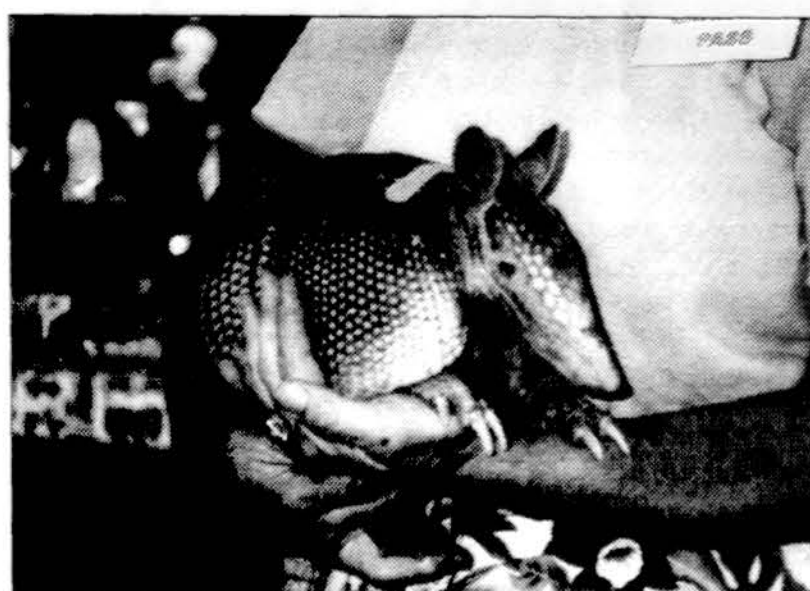
Anglijos valstijomis.

Trumpai kalbant apie valstijos istoriją, galima pasakyti štai ką. Pirmosios ispanų misijos – vienuolynai Texas teritorijoje pradėjo kurtis nuo 1682 metų. Iš karto, ispanų armijos ir katalikų kunigų bei vienuolių pagalba, kūrėsi misijos, kuriose vietiniai indėnai buvo verčiami į katalikų tikėjimą ir mokomi europietiško amatų, o iš paskos misionieriams ir kareiviams patraukė ispanų kolonistai – žemvaldžiai. Pastarieji ir emė kurtis didesnę rancosę. Rancos tai yra toks ūkis, kuriame tais laikais būdavo auginami galvijai – stambūs raguočiai, arkliai, avys, taip pat išdirbamos gyvulių odos pardavimui ir išgaunamas lajus žvakėms. Didžiulės karių kaimenės būdavo išauginamos Texas teritorijoje, tuo metu apgyvendintoje arčiau Meksikos įlankos, ir po to genamas pardavimui į Louisianą valstiją, tuometinę Prancūzijos koloniją. Gyvulius prižiūrėjo piemenys – vaqueros (jau žinoma, kad žodis „vaca“ reiškia „karvė“). Štai iš tos rancų kultūros ilgainiui išsivystė Texas kaubojų kultūra. Apie tai pakalbėsiu kiek vėliau.

1820 metais, kai Meksika buvo beišikvojanti nepriklausomybę nuo Ispanijos, turtingas amerikiečių verslininkas Moses Austin sudarė sutartį su Meksikos gubernatoriumi, kad jis leistų Texas teritorijoje įsikurti 300 žmonių iš įvairių kitų, tuo metu susikūrusių, JAV valstijų. Tie pirmieji 300 baltųjų kolonistų įsikūrė 1821 metais, kai Meksika jau buvo nepriklausoma.

Taip atrodo natūraliai augantys kaktusai. Priekyje mergaitė Pear.

Egzotiškas gyvūnas armadillo

Nuotraukos Zitės Masley

SUSITIKIMAI

Veronika

Ligija Tautkuvienė

Dar suspėjau, dar nebuvo išvykusi iš svetingų Aušrelės Sakalaitės namų — Veronika Pavilionienė sutiko duoti paskutinį interviu prieš išskridama namo.

Kiek metų mes pažįstamos? Daug, jau ir per trisdešimt. Tada dirbau Elektrėnų kultūros namuose meno vadove, vadovavau visiems choreografiniams kolektyvams. Kuris geresnis, išaiškino konkursai, o jų netrūko. Tai ir „Pora už poros“ (iki jo — rajoniniai, zoniiniai turai), Dainų švenčių konkursai ir t.t. Vadovams atsikvėpti, rodos, nebuvo kada. Piguš, kad ir menkus, mokėdama, valdžia iš kultūros darbuotojų reikalavo daug. Tuo metu Elektrėnų kultūros namuose repetuodavo jau išgarsėjusi kaimo kapela „Galvė“, kuriai vadovavo kompozitorius Jurgis Gaizauskas. Tuometinio Trakų rajono kultūros skyriaus vedėjo Juliusa Pulausko, beprotiško meno saviveiklos entuziasto ir organizatoriaus sumanymu, iš viso rajono suvedavo muzikantus kartą per savaitę bendrai repetacijai. Muzikantams niekas nemokėjo, dalis jų buvo kultūros darbuotojai, kita dalis „entuziastai — mėgėjai“. Su šia kapela koncertuodavo ir mano šokėjų grupė. Apie 1969 — 1972 metus visoje SSSR vyko folkloro festivalai, pakėlė ne vieną užkampio kolektyvą, pakvietė į Vilnių, o po to ir į Maskvą, sąjunginę televiziją. Matyt, politikoje buvo koks nors atsilimas arba Sąjungos kultūros ministerijoje tuo metu dirbo ne koks nomenklaturininkas, bet muzikas ar meno žmogus. Kiekvienoje respublikoje vyko įvairiausi atrankiniai turai, geriausi rodyti per TV. Kiekvieną savaitę Lietuvos televizijoje šurmuliavo kaimo ar rajono muzikantai, šokėjai, dainininkai. Tai buvo savotiškas atgimimas kaimo žmo-

nėms, kurie būrėsi į įvairius dainuojančių žmonių ansamblius. Ypač daug jų atsirado Dzūkijoje. Suskambo Zervynų, Žiūrų kaimo dainininkų balsai. Dar anksčiau atgijo Kupiškėnų vestuvės, nepaprasto etuziasto Zulono deka. Susikūrė ir Povilo Mataičio folklorinis ansamblis, kurio artistai gal pirmą kartą buvo apsirengę autentiškai atkurtais etnografiniais rūbais. Truputį atsivėrė kelias į užsienius. Matyt, ten atsiskleidė įvairiausi kvietimus į folkloro festivalius, apie kuriuos niekas nebuvo girdėjęs ir niekas labai nenuotokė kas tai yra. Liaudies dainos populiarinimui nemažą įtaką darė ir aukštosiose mokyklose rengiami fakultetų, tarp fakultetinių meno saviveiklos konkursai, kuriuose sublizgėdavo ir liaudies dainų atlikėjai.

Neturiu po ranka užrašų, jie liko Vilniuje, tad negaliu tiksliau atkurti visų datų, renginių. Po kažkurio konkurso, kai mano vadovaujami šokėjai tapo nugalėtojais, mums sušvito vilnietis nuyktyti į Belgiją ir Olandijoje rengiamą folkloro festivalį. Kitaip jo nevadinome, nes tokie ateidavo kvietimai ir, rengiant dokumentus įvairioms aukštesnėms instancijoms, kiekvienas vertimas galejo tapti priežastimi neleisti, neišleisti. Taip ir prigijo. Kaip prigijo impresionizmas, televizorius ar dar koks kitas tarptautinis terminas. Yra dalykų, kurie, būtent, pirmą kartą pavadinime ir turi pagrindinę mintį. Buvo 1972 metų vasara. Rengėmės tam festivaliui iš visų jėgų. Atvykusi autoritetinga komisija iš Vilniaus Liaudies meno rūmų (į kuriuos dirbti buvau pakviesta 1974 metais), nusprendė, kad mano šokėjai, kurių daugumą sudarė paprasti darbininkai, mūrininkai, statybininkai, nėra labai gražūs ir rinktiniai (tada mes nebuvo-

Veronika Pavilionienė

matę tikrų folkloro festivalio dalyvių), o juk vykti reikia į kapitalistinį užsienį. Tad SSSR atstovauti turi tik rinktiniai, gražūs, kaip nulieta, žmonės... Lieknos merginos ir t.t. Taip sakant, nukirpo mūsų prakaitą, pastangas ir nusprendė, kad vyks jau labai žinomas kolektyvas iš Kauno „Rasa“. Na, o mane, kad neliūdėti ir kaip nors atlyginti skriaudą, įtraukė į „Rasos“ šokėjų sąrašą, šokti keletui šokių. Tai kelionei gerai pasirodė, netoli Vievio buvo surengta stovykla. Šokėjai dirbdavo po 3-4 val. du kartus dienoje. Man teko didžiausias krūvis — vadovauti repeticijoms, šokti kartu. Pagrindinis vadovas Ričardas Tamutis pasinaudojo ir mane, jauną choreografe, išnaudojo. Nors niekada nepykau. Tai buvo gana gera praktika, po kurios gavau pakvietimą dirbti su „Rasa“ nuo rudens. Deja, negalėjau to padaryti, man pasirodė neetiška ateiti į žinomo vadovo vietą, kuris paprašė, kad aš jį pakeisčiau. „Rasos“ šokėjai buvo mokomi šokti pasituisiu greičiu, sukiniai, sukiniai, vienas už kitą techniškesni. Bendroms repeticijoms, kai suvažiuo visi daly-

viai, pasirodė iš Vilniaus universiteto ir Veronika Janulevičiūtė, jau po truputį garsėjanti liaudies dainų atlikėja. Mūsų programą priėmė komisija. Jau krovėmės lagaminus. Liepos mėnesio šeštadienį visi išvyko, o aš likau Vilniaus geležinkelio stoties perone viena vienintelė neišleista iš visos didelės, gal 50 žmonių grupės. Tie visi buvo patikimi, o aš — ne. Veliau saugumietis Juozas Palavinskas aiškino kodėl manęs neišleido. Tai per graži, tai per jauna, tai dar kur pasiliksi... Iš ankstesnių kvietimų „ant kilimelio“ turėjo būti aišku, kad negalima sakyti kitataučiams — mokyklai kalbėti lietuviškai, nes gyvenime Lietuvoje ir t.t., nes būtent taip sakydavau savo kitataučiams šokėjams. Nors tuo metu apie mane, kaip gerą specialistę, rašė, spausdino nuotraukas pres-tiziniai žurnalai, kaip „Kultūros barai“, „Svyturys“ ar „Jaunimo gretos“, tai nieko nereiškė tiems, kurie „tikrino“ tave kitaip. Tikrino tavo lojalumą, patikimumą SSSR. Nors man niekada neį galvą nebuvo atėjusi mintis, kad gali gyventi kur kitur, nei Lietuvoje... Daug vandens nuo to laiko

nutekėjo. Į socialistinį užsienį galėjau tikėtis išvažiuoti, o į kapitalistinį — ne pro kur. Kažkas mano biografinėje netiko Saugumo komitetui. Gal, kad mama buvo išvežta Sibiran, gal; kad susirinkimuose, kurie vykdavo rusų kalba, kalbėdavau pabrėžtinai lietuviškai. Kas žino. Kada nors pasidomėsiu — kas tas „paslaugusis“ mano draugas ar draugė (kas gi kitas?!), sąmoningai skundęs ir šmeižęs.

Kai su Veronika susitikome Lemonte, PLC, ji tarė: „Matai, kur susitikame“. Apie Veroniką nereikia daug rašyti — žinoma, girdima. Kelionių į užsienį nebesuskaiciuojanti. Pirmą kartą atvykusi Amerikon 1972 metais, kai Washington'e vyko folkloro festivalis. Ten ir su Aušrelė Sakalaite susipažinusi, kuri atvykusi iš Čikagos vertėjauti. Nuo to karto pažintis nenu-truko. Lemonte Aušrelė priglaudė Veroniką savo namuose. O Veronika per trumpą viešnagę dalijo save į visas puses. Visur buvo laukiama.

Žinau, kad Veronika dirba mano buvusioje įstaigoje — Lietuvos kultūros centre. Vyriausioji specialistė etnologijos skyriuje. Lietuvoje pilna mokyklų, kurios laukia Veronikos, kad ji atvyktų, padainuotų, pamoky-tų tradicinių papročių, sudomintų moksleivius savo tautos kūrybiniu palikimu. Yra labai laukiama. Duok Dieve, tik sveikatos.

— Na, o kaip su liaudies dainų pateikėjais, ar jų dar yra? — Žinai, jau beveik nebera. Išmiršta žmonės. Praeiti metai, kiti ir mane jau ims užrašinėti. Gyvenimas eina labai greitai.

Po koncerto, daugelis, net ne vienas, klausinėjo kodėl Veronika be tautinių, akiai įprastų rūbų? Juk pristatoma kaip liaudies dainų atlikėja? — Kvaili žurnalistiniai klausimai, — pykteli Veronika. — Mano rūbai sveria aštuonis kilogramus. Jie yra rinktiniai, vilniniai. Galų gale, aš klausiau kaip choras bus apsirengęs ir mes susiderinome su Dariumi Polikačiu. Daug kur dainuo-

Alg. Kunčiaus nuotrauka iš „Kultūros barų“ žurnalo Nr.4, 1970m. O po dviejų metų manęs neišleido į užsienį...

ju be tautinių rūbų. Nuo to mano balsas ar dainos nesikeičia. — Na, gal ir taip. Tik akis turi įprasti.

Dar pasikalbame apie vaikus, kurių Veronika turi tris. Vaikai tvarkoje. Dukra — būsimoji menotyrininkė. Žada atvykti į JAV. Šeima gyvena Kau-ne, turi namą. Ateina laikas, reikia galvoti ir apie pensiją. — Ar norėtumėte gyventi Amerikoje?

— Nieko aš čia nepalika. Kalbos nemoku, vairuoti nemoku. Nematau aš savęs Amerikoje. Nematau. Retykiais atvykti — taip. Koncertu esu patenkinta.

Palinkiu geros sveikatos, kelionės ir, viliuosi, iki kito karto. Kaip gerai, kad atėjo kiti laikai ir žmogus gali važiuoti ten, kur jis nori, ne tik ten, kur išleidžia ar ne...

Sėkmės, Veronika!

Pažinčių KLUBAS ZODIAKAS

Noredami padėti vienišiams, atnaujiname pažinčių klubą. Tai darome nesavanaudiškai, be užmokesčio. Mūsų laikraštis skaitomas visur, kur tik gyvena lietuviai. Tad naudokitės proga, skelbkites, gal kur, kokiam kitame pasaulio krašte, o gal čia pat, laukia žmogus, ieškantis panašaus į Jus.

12. Išsiskyrusi, 44m., 168cm, aukštasis, gyvenamuoju plotu neapsirūpinusi, sveika ir dvasinga moteris, norėtų susipažinti su vienišu, įdomiu ir nesavanaudžiu 45-55m. vyriškiu.

Rašyti: alduerp@omni.lt

13. Nevedęs 36m., 176 cm, vyriškis, apsirūpinęs gyvenamuoju plotu, aukštasis, mėgstantis keliauti, sportuoti, ieško moters rimtai draugystei. Jei nori gyven-

ti Amerikoje ir daug keliauti, skambink tel. 631-523-3055, rašyk: RimaGinta@yahoo.com P.O.BOX1646 Riverhead NY 11901

14. Išsiskyrusi, 39m., gyvenanti Lietuvoje, turi 19m. sūnų, norėtų susipažinti su vyresnio amžiaus vyriškiu rimtai draugystei. Tel.nr. 01137068565762, rašyti: ingrida@alfanova.lt

15. Išsiskyrusi, 55m., 170 cm, spec. vidurinis, apsirūpinusi gyv. plotu Lietuvoje, pagal amžių išleista į karišką pensiją, mėgsta šeimninkauti, keliauti. Nori susipažinti su padoriu, vyresniu nei 60m. vyriškiu, nuolat gyvenančiu JAV. djurkoniene@yahoo.com Tel. 708-532-3347

Kalendorius

Vardadieniai vasario 24 — kovo 2d.

Antradienis, vasario 24 d. Demetrija, Eitelbertas, Gedmantas, Goda, Motiejus (Matas).

Trečiadienis, vasario 25 d. Alma, Margiris, Rasa, Regimantas, Viktoras

Ketvirtadienis, vasario 26 d. Aleksandras, Aurimė, Izabele, Jogintinas

Pentadienis, vasario 27 d. Fortūnatas, Gabrielius, Gentvilas, Leonardas, Skirmantė

Šeštadienis, vasario 28 d. Osvaldas, Romanas, Vilgaudas, Žygimantas

Sekmadienis, vasario 29 d. šiais metais nėra ☺

Pirmadienis, kovo 1 d. Albinas, Antanina, Rusnė, Tolgaudas

Antradienis, kovo 2d. Dauroras, Eitautas, Elena, Marcelinas, Simplicijus

Kalendorius

LIAUDIES IŠMINTIS vasario mėnesiui

Jei vasario mėnesį dažnai tyvė rūkai, vasara gali būti lietinga.

Jei šiomis dienomis tūps sniegas — sulauksime šiltos vasaros.

Kuo šaltesnė paskutinė vasario savaitė, tuo šiltesnis kovas.

kovo mėn. pradžiai

Seni žmonės sakydavo, kad kovo 1-oji diena tėra pavasario naujokas: jei šiandien šilta, tai šia šiluma džiaugtis per anksti. Ilgi kovo mėnesio varveliai žada šaltą ir ilgą pavasarį, o trumpi — trumpą, bet šiltą pavasarį.

Mėnulio dienos smarkiai veiks tuos, kurių gimimo momentu Mėnulio padėtis buvo stipri. Tai gimusieji Saulei esant Vėžio ar Jaučio ženkluose, kur Mėnulio įtaka visuomet yra stipri. Kitiems zodiako ženklams Mėnulio įtaka gali būti mažiau juntama.

Kalendorius neturėtų skatinti fatališkumo ar vergiškos priklausomybės nuo prognozių. Visa, kas rašoma kalendoriuje, yra apibendrintos kosminės įtakos vienam ar kitiems zodiako ženklams tendencijos, bendri laikmečio orientyrai, bet ne konkreti prognozė konkrečiam Gausime 2,3. žmogui.

Galvosūkių

Pagaliau priartėjome prie dešimtosios užduties! Janina Mikutaitienė iš Čikagos rašo: „Labai jau laukiu atostogų“, Anelė Mickienė: „Gerai sugalvojo padaryti pertrauką, nes kaip liga tie žodžiai...“, Kazys Skaisgiris: „Gerai, kad darysite pertrauką, nes žodžių suradimas atima nemažai laiko. O kartą paleisus į pirmąjį, nesinori, kad kas pralenktų“.

DEŠIMTOJI UŽDUOTIS Žodžiai su galūne — čia, — gas.

Laiptai. Namas turi 6 vienodo aukšto aukštus. Pasakykite, kiek kartų laiptai į šeštą aukštą ilgesni už laiptus į trečią aukštą

GERBIAMIEJI, VISĄ KOVO MĖNESĮ ŽODŽIŲ IEŠKOJIMO UŽDUOTIŲ NEBUS. PAISĖKITE. NUGALĖTOJUS PASKELBSIME KOVO MĖNESIO VIDURYJE. AČIŲ, KAD DALYVAUJATE!

Atsakymas

Kokį ženklą reikia parašyti tarp greta esančių parašytų skaitmenų 2 ir 3, kad būtų gautas skaičius, didesnis už du, bet mažesnis už tris?

Reikia parašyti kablelį. Konkreti prognozė konkrečiam Gausime 2,3. žmogui.

PATARIMAI

Jei perkate brangų daiktą, parduotuvė siūlo pirkti jo draudimą. Be abejo, tai papildomos išlaidos. Tačiau kartais tokie draudimai apsaugo nuo dar didesnių išlaidų. Dalia, nusipirkusi brangią šaldytuvą, kad ir nelabai noromis, bet nusipirko ir jo draudimą, kai nuojantį 119 dolerių. Nepaėjus ne dvejiems metams, šaldytuvą sugedo. Štai tada ir pravertė draudimas! Dalia gavo už sugedusį maistą 200 dolerių, o šaldytuvą taisė nemokamai. Vadinasi, papildomai sumokėti pinigai nebuvo, bet sugrįžo atgal. Nuostolių išvengta.

Jei kankina nemiga, ypač, kai susergeri vežiu, turi nevertoti jokio alkoholio 4 val. iki miego; nežiūrėti TV prieš miegą. Mažiausiai valandą iki miego TV išjungti; jokios gimnastikos ar sporto keturias valandas iki miego.

Nepamiršk, kad St. Joseph aspirin'as padeda širdžiai.

Jei oda labai sausa, reikia gerti vitamino A. Dar geriau, kas rytą išgerti šviežių morkų sulčių pusę stiklinės su arbat. Šaukšteliu alyvų aliejaus. Gerti nevalgus, į tuščią skrandį. Porą savaitę kasdien, veliau, kai oda taps normalesnė, galima gerti du — tris kartus per savaitę.

SKAITYTOJŲ ANKETA

BIČIULYSTĖS redakcija, siekdama sužinoti skaitytojų nuomonę, prašo dalyvauti apklausoje ir atsakyti į klausimus:

1. Kurios temos Jums labiausiai patinka? Pabraukite. LIKIMAI, PSICHOLOGO ŽVILGSNIU, LIETUVA, TĖVYNE MŪSŲ, SPORTAS, IŠ MŪSŲ ISTORIJS, JAUNOS ŠEIMOS KURIASI AMERIKOJE, MŪSŲ JAUNIMAS, SAŠAJOS, JAV LIETUVIAI, GALVOSŪKIAI.....

2. Kokių temų pasigendate?.....

3. Jūsų pasiūlymai.....

IŠKIRPKITE IR IŠSIŪSKITE „BIČIULYSTĖS“ ADRESAIS. LAUKIAME JŲSŲ ATSAKYMŲ.

PAŽINČIŲ KLUBAS „ZODIAKAS“ ANKETA

Iškirpk ir išsiųsk. Noredami padėti vienišiams, atnaujiname pažinčių klubą. Tai darome nesavanaudiškai, be užmokesčio. Užpildykite anketą ir siųskite mums nurodytais adresais. Galite ir elektroniniu paštu.

1. Amžius _____ ūgis _____ kitos savybės _____
2. Socialinis statusas: išsiskyręs (-usi) _____
Nevedęs _____ netekėjusi _____ našlys (-ė) _____
Vaikai _____
3. Socialinė padėtis: apsirūpinęs (-usi) _____
neapsirūpinęs (-usi) gyvenamuoju plotu _____
4. Išsilavinimas _____
5. Darbas (kūrybinis, fizinis, aptarnavimo sfera) _____
6. Pomėgiai _____

7. Tikslai — rimtai draugystei, laisvalaikui praleisti, bendravimui _____

8. Jūsų adresas ir telefono Nr. _____

9. Skelbimo tekstas _____

Jūsų vardas, telefono Nr., adresas, kurį norite paskelbti _____